

Tornat això, tot seguit, *voto a Déu*, com en tot altre cas de l'Ind. Pres. 1, passà ben aviat, oblidat el seu sentit i recta anàlisi, a la pron. vulgar dissimilada *votudéu > vatúa (batúa) déu*, que sovint s'abreuja en *batua*: l'accentuació secundària d'alternança binària, pròpia del català, fa que en aquest abreujament l'accent secundari (*ù*), tornat forçosament accent principal, hagi recaigut en la *u*: *batúa!* Havent-se desorientat Spitzer («de FUTUERE» [!] *LexikK*, 148) li ho rectificà bé En Moll; no sense un curiós afegit: «els mallorquins, prenent-ho dels barcelonins, han fet *batua* subst. 'blasfèmia' i *batuar* 'blasfemar'» (BDLC XIII, 123). *Vatua* molt usat per Carles Riba en l'ambient infantilista de les «Aventures d'en Perot Marrasquís» 1917; no comprenc per quins set sous Badia M. ho dóna com un «castellanisme»; sí que és «pintoresquisme»: Marçal Olivari (*In Memoriam Carles Riba*, 1959-69, pp. 48-50, 44). Altrament també es produïren combinacions semblants estereotipades en les llengües veïnes: oc. mod. *bouttadeu*, *Rom.* XVIII, 195; cast. antiq. *botadiós* (CMichaëlis, *RLus.* II, 76).

També es digué *Voto a Cristo*, que hom sentí necessitat de deformar variant amb eufemismes. «*Voto a la cabra!* Y d'hont surt ara 'l Picoli?» MrnVayreda (*Puny.*, I, v, 103 (84)). *Voto al... isto*: ja Lab. 1840 «*votoalisto*, interj. ab què es denota lo enfado ---»; «*botualisto*: exclamació: caramba!», Bosch de la Tr. (*B. Assoc. Exc. Cat.* XII, 228). I tot seguit, dissimilat igual que l'altre: «*Ay vatualisto!* És dir que ara hi deu haver una lley ---», EmVilanova (*O. C.* II, 35); Mrn. Vayreda, *Sang Nova*, (III, § 5, 188). I també, encreuat amb expressions equivalents, com *Viva Cristo*: «*Viva listo!* A l'anar a casa Cruïlles feia un aire fred ---», B. d. Maldà (*Coll. B. V.*, 187). Amb *a fe de Déu*: «*a fe listo*: exp. fam.: voto a tal», Lab. 1840 (s. v. *listo*).

En lèxics, ja Busa-N. etc.; «*votar*: dar voto, parecer o jurar», diferenciat de «*botar*: dar botes», CRos (*AdagesR*, 1736, p. 105).

Votable. Votació [Lab. 1840]. *Votant* [1560; Belvitges]. *Convotant*. +*Revotar-se* Fontserè, add. al seu *DOrt*. 1925, i que en efecte recordo en ús amb el sentit de 'desmentir-se un votant o jurat, amb un vot posterior, negatiu del primer'; ell mateix, més tard, provà de *revotar-se* una vegada, a l'I. E. C., però cert secretari li tapà la boca.

Votiu 'pertanyent a un vot religiós' [Lacav.; *DAG.*, 1417 *AlcM*]; *votivament* [1437] 'amb entusiasme i íntima inspiració': *paraules dites votivament*.

Devot, pres del ll. *dēvōtus*, -a, -um, 'ple de zel i abnegació', participi de *dēvōrēre* 'consagrar' [Llull]: «aquell fo humilment vestit, e hac gran barba, e en son visatge fo semblant que fos hom *devot* e de penitència» (*Merav.*, Ag. I, 312); «lo primer és que la dona sia *devota* e gran oracionera», Eiximenis (*Dozes.*, 65); «tant delit sent com l'om *devot* al temple», Ausiàs XCII, 11j. En fórmula de cortesia epistolar, és ja vell: «De V. Exc. molt afectats y *devots* servidors, qui les mans li besen» ross., a. 1587 (RLR LIII, 412). En la tradició lexicogràfica, des de 1502 («*devot*: götlich», *Vocab. Cat. Al.*, § 1742; «fer-se molt *devot* ---»

fer perdre la *devoció*: eripere religionem; tenir gran *devoció* en algun sanct ---», OPou (*ThPu.*, 167).

En particular s'aplicà d'antic a edificis monacals o eremítics: «Secretament se posà en una *devota* hermita de Nostra Dona --- la qual distava molt poc de la ciutat de Varoÿch», JoMartorell (Ag. I, 21). «--- Davalla Tallaferro de Canigó, un matí / --- / se n'entra a l'ermitatge *devot* de St. Martí», *Canigó* I, v. 8. Així ha restat, substantivat en el ross.: «Força-Real y Pena són dos turons molt obiradors per sa posició descartada, y per estar coronats de dues *devotes*, que axís s'anomenen en lo Ross. los ermitatges», nota de Verdaguer a *Canigó* VI, 40a.

N'hi havia hagut variant amb evolució fonètica hereditària, o sigui *devoda*, substantivat, per a 'religiosa, professa o no': «que-ls clergues qui armes no porten, e-ls monges, ni les *devodes*, ni les vídues, nul hom no-ls esvaescha», *Usatges* (NCL., 130). *Devotament* [Llull, infra]: «Diafebus donà dels genolls en la dita terra e, ab les mans plegades, suplicà a la Princesa, axí *devotament* e humil com si fos una sancta de paradís, que la-y lexàs besar», JoMartorell (Ag. II, 127). *Devotíssim* [Belv.].

Devoció [Llull.], pres de *devotio*, -onis, 'abnegació, consagració': «Totes estes paraules --- dix Aloma a son fill, e tan *devotament* dehia --- que Evast e Blanquerna n'esdevengueren en plor ---; con Blanquerna hac longament plorat --- la sua ànima no hac pas oblidada la santa *devoció* e --- Blanquerna dix a sa mare ---», *Blanq.* (NCL. I, 61.27; també en l'*Art de Cont.*, id. III, 126.7); «axí com los clergues, per honesta vida ---, e per sciencia, han orde e officí com enclinen les gents a *devoció* e a bona vida; enaxí los cavallers, per noblea de coratge ---, enclinen les gents a tèmor --- a fer lo falliment ---», id., *Libre del Orde de Cavalleria*. «Dix G. de Muntcada --- pregàn e ab amor vos vençrè, e ab lo bon serviy que yo-us faré --- E partiren-se de Nós e dixeren aquels rics hòmens qui eren ab Nós: que bé e gint nos ho mostraven, e ab gran *devoció*, e fàya a pendre», Jaume I (Ag., 59.6 i n.). I assegurat fonèticament en un altre passatge de Llull: «e si ay *devoció*, / sí s'i tany conccrcció», *Rims* II, 244.

En lèxics des de 1502 («*devocion*: andacht; *ab devoció*: mit andacht», *Vocab. Cat.-Al.*, § 1764); «fer imàgens de *devoció*: religionis simulacra fingere», O. Pou, 165; cf. el tortosí pop. *devesa*, vol. III, 43a55. *Devociós. Devocionari. Devocioner*.

Ex-vot, de la frase ll. *ex voto* 'a conseqüència del vot' (cf. els *dons de cera* d'Ausiàs, supra).

1 Això explica la translació semàntica del mot *bòtima* que hem explicat en vol. I, 535a46-b8 (i cf. *BATAN, BODA* i *BANDULLO*). Com a prova addicional de la pertanyença originària a la família de l'àr. *batn* s'hi podia tenir en compte el que a Cast. Pna. (on *v* no es confon amb *b*) pronuncien tanmateix una *bòtima* 'celebració ---', 1961. — 2 «Home *devot* sovèn plora e tart riu», Llull, *Mil Proverbis*, 353.

Vots i *vou*, arcaics, *V. veu Voure, V. veure*